

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 37/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 156/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jorma Kantola ja ylitarkastaja Martti Ant-Wuorinen, sisäasiainministeriö
- erityisasiantuntija Helena Hynynen, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Juhani Korhonen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Leena Koskinen, opetusministeriö
- hallitussihteeri Päivi Salo, sosiaali- ja terveysministeriö

- ylitarkastaja Olli Sorainen, työministeriö
- ylitarkastaja Lauri Vuorivirta, tietosuojavaltuutetun toimisto
- komisario Jaakko Heinilä, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- tulliyli tarkastaja Jere Lumme, Tullihallitus
- neuvontalakimies Kaj Välimäki, Väestörekisterikeskus
- lakimies Merja Linnanvirta, Kansaneläkelaitos
- tulosalueen johtaja Hanna Helinko, Ulkomaalaisvirasto
- suunnittelija Visa Knape, Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

- ulkoasiainministeriö
- Uudenmaan työlupayksikkö, Vantaan työvoimatoimisto
- Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaisrekisteristä annettua lakia. Esityksen taustalla on hanke sähköisen asiankäsittelyn ja sähköisen asioinnin kehittämisestä ulkomaalais- ja kansalaisuusasioissa.

Rekisterinpitäjien keskinäistä vastuuta koskevia säännöksiä ehdotetaan selkeytettävän siltä osin kuin ne koskevat ulkomaalaisrekisterin käyttöä teknisen käyttöyhteyden avulla. Lain henkilölliseen soveltamisalaan ja ulkomaalaisrekisterin tietosisältöön ehdotetaan tehtäviksi säh-

köisen asiankäsittelyn kehittämisen edellyttämät muutokset.

Säännöksiä ulkomaalaisrekisterin ulkopuolisista tietolähteistä ja tietojen luovuttamisesta ulkomaalaisrekisteristä ehdotetaan täsmennettäväksi. Niiltä osin kuin esityksessä ehdotetaan rekisterinpitäjille uusia tiedonsaantioikeuksia, kysymys on pääosin pyrkimyksestä mahdollistaa tietojen siirtäminen viranomaisten välillä sähköisesti ilman henkilövoimavaroja sitovaa tietojen pyytämistä ja luovuttamista paperilla.

Ulkomaalaislakiin ja kansalaisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännökset sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin, jonka perusteella voitaisiin järjestää mahdollisuus sähköisen asioinnin käyttöön otta-

miseen. Samalla säädettäisiin käsittelymaksun suorittamisesta ennen sähköisesti jätetyn hakemuksen käsittelyn aloittamista.

Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämistä koskevia ulkomaalaislain toimivaltasäännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että jatkoluvan sellaiselle ulkomaalaiselle, jolla on jo voimassa oleva oleskelulupa, myöntäisi kihlakunnan poliisilaitos.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi myös ulosottolain, kansaneläkelain sekä opiskelijavaliintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain säännöksiä tietojen sähköisestä luovuttamisesta.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan ensi tilassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Esityksen taustalla on hanke sähköisen asiankäsittelyn ja sähköisen asioinnin kehittamisestä ulkomaalais- ja kansalaisuusasioissa. Maahanmuutto-, turvapaikka- ja kansalaisuusasioiden käsittelyssä on tarkoitus ottaa käyttöön uusi ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmä (UMA) vuoden 2009 aikana. Hanke on osa tuottavuusohjelmaa. Hanke liittyy myös tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamiseen.

Ulkomaalaisrekisteristä annettua lakia (1270/1997) esitetään muutettavaksi siten, että UMA:n toteuttaminen määrittelyasiakirjojen mukaisessa laajuudessa mahdollistettaisiin. Rekisterinpitäjien keskinäistä vastuuta koskevia säännöksiä selkeytetään siltä osin kuin ne koskevat ulkomaalaisrekisterin käyttöä teknisen käytöyhteyden avulla. Lain henkilöllistä soveltamisalaa ja ulkomaalaisrekisterin tietosisältöä koskevia säännöksiä täsmennetään. Säännöksiä ulkomaalaisrekisterin ulkopuolisista tietolähteistä ja tietojen luovuttamisesta ulkomaalaisrekisteristä tarkennetaan. Lisäksi ulkomaalaislakia ja eräitä muita lakeja tarkistetaan.

UMA:n ulkopuolelle jäävät ulkoasiainministeriön vastuulla olevat ulkomaalaisrekisteriin kuuluvat viisumiasioiden osarekisteri ja maa-

hantuloedellytysten osarekisteri, eikä tässä esityksessä esitetä niitä koskevia muutoksia.

Sähköisen asiankäsittelyn tavoitteena on, että tieto muutettaisiin sähköiseen muotoon siellä, missä se syntyy. Osa hakemuksen liitteistä voitaisiin toimittaa sähköisesti. Tavoitteena on UMA:n käyttöönoton yhteydessä vaiheittain siirtyä sähköiseen asiankäsittelyyn ja tietojen siirtoon viranomaisten välillä kaikissa ulkomaalaisasioissa ja niihin liittyvissä tietojärjestelmäliittymissä.

Sähköisen asiankäsittelyn ja sähköisen asioinnin voidaan arvioida tehostavan asioiden käsittelyä ja nopeuttavan käsittelyaikoja. Sähköinen asiointi mahdollistaa viranomaisen paremman saavutettavuuden ja hakemusten joustavamman ajasta ja paikasta riippumattomamman jättämisen. Samalla on toimintaa kehitettäessä tärkeää kiinnittää huomiota niihin hakijoihin, joilla ei ole yhtä lailla edellytyksiä sähköisten palveluiden hyödyntämiseen. Sähköiseen asiankäsittelyyn liittyen valiokunta tähdentää myös henkilötietolain 24 §:n mukaista rekisteröidyn informointia tietojen käsittelystä.

Hankkeesta arvioidaan aiheutuvan viranomaisille tulevina vuosina selkeitä kustannussäästöjä. Samalla valiokunta tähdentää sähköiseen

asiankäsittelyyn siirryttäessä riittävien voimavarojen merkitystä etenkin käytännön viranomaistoiminnan kannalta.

Ulkomaalaisrekisterin koko ja sitä käyttävien viranomaisten määrä asettavat omat haasteensa ja vaatimuksensa rekisterin käyttäjähallinnalle ja tietoturvallisuudelle. Valiokunta korostaa, että hankkeen eri vaiheiden valmisteluun ja toteuttamiseen mukaan lukien järjestelmän rakentamiseen, henkilöstön osaamiseen sekä järjestelmän toimivuuden varmistamiseen ja vastuusuhteiden määrittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Valiokunta painottaa viranomaisten välisen yhteistyön merkitystä järjestelmän käyttöönoton valmistelussa.

Muutokset esitetään toteutettavaksi tässä vaiheessa osittaisuudistuksena lähinnä käytännön eri syistä. Osittaisuudistusta puoltaa ennen kaikkea sähköistämishankkeen aikataulu, joka edellyttää ensi vaiheessa lainsäädännön tarkistamista. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja kiirehtiä teknisten ratkaisujen toteuttamista. Kokonaisvaltaisen tarkastelun välttämättömyys on kuitenkin ilmeinen. Siinä yhteydessä on syytä ottaa huomioon muiden seikkojen ohella vireillä olevat tietojärjestelmien uudistushankkeet, kuten esimerkiksi väestötietojärjestelmän ja poliisin henkilötietorekisterin uudistaminen sekä mahdollisesti Euroopan unionin yhteisestä viisumijärjestelmästä aiheutuvat muutostarpeet.

Erillisenä asiana nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä lisäksi täsmennetään Ulkomaalaisviraston ja poliisin toimivaltasäännöksiä siten, että paikallispoliisi myöntää työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan silloin, jos hakijalla on hakemusta jätettäessä voimassa oleva oleskelulupa. Paikallispoliisi myöntää siten jatkoluvan myös niissä tilanteissa, joissa oleskeluluvan peruste muuttuu, esimerkiksi opiskelusta työnteoksi. Esitys vastaa ulkomalaislain kokonaisuudistuksessa omaksuttuja linjauksia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväk-

symistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta

3 §. Rekisterinpitäjät. Pykälään esitetyn uuden 4 momentin mukaan rekisteriä pitävien ja käyttävien viranomaisten palveluksessa olevat ovat oikeutettuja näkemään ja käsittelemään teknisen käyttöyhteyden avulla ulkomaalaisrekisteriin talletettuja tietoja ainoastaan rekisterin 2 §:ssä säädettyyn tarkoitukseen liittyvien toimivaltuuksiensa rajoissa. Säännöksellä selkeytetään ulkomaalaisrekisterin rekisterinpitäjien ja käyttäjien roolia siten, että käy myös lain tasolla selväksi se seikka, ettei jokaisella ulkomaalaisrekisterin käyttäjällä ole oikeutta nähdä tai muuttaa kaikkia ulkomaalaisrekisteriin talletettavia tietoja. Säännöksellä korostetaan sitä, että ulkomaalaisrekisterin rekisterinpitäjällä oleva oikeus ulkomaalaisrekisterin käyttämiseen on rajoitettu ainoastaan lain 2 §:ssä säädettyihin käyttötarkoituksiin. Valiokunta pitää esitettyä säännöstä tärkeänä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan esitetty sääntely vastaa jo nykyisin sovellettua käytäntöä, jonka mukaan päävastuullinen rekisterinpitäjä myöntää toisen rekisterinpitäjän palveluksessa olevalle henkilölle käyttöoikeuden ulkomaalaisrekisteriin käyttöoikeutta pyytävän viranomaisen esityksen perusteella. Käyttöoikeus rajoitetaan koskemaan ainoastaan niitä osarekistereitä ja osarekistereiden tietoryhmiä, joiden päävastuullinen rekisterinpitäjä katsoo olevan tarpeen kyseisen viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten. Ulkomaalaisrekisterin teknisen toteutuksen uudistamisen yhteydessä käyttöoikeuksien määrittely voitaisiin tarvittaessa ulottaa tietoryhmien sisältämiin yksittäisiin tietokenttiin, jolloin voitaisiin hyvin yksityiskohtaisesti määritellä, mitä ulkomaalaisrekisteriin talletettavia tietoja rekisterinpitäjällä on oikeus nähdä ja muuttaa.

Valiokunta pitää edellä mainittua menettelyä perusteltuna. Ulkomaalaisrekisteriä pitävät ja käyttävät päävastuullisten rekisterinpitäjien lisäksi useat muut viranomaiset (3 §). Rekisteriin sisältyy tietoja, jotka ovat henkilötietolain tarkoittamia arkaluonteisia henkilötietoja. Valiokunta pitää aiheellisena, että rekisterin käyttöoikeuksien myöntäminen ilmenee suoraan laista eikä jää yksinomaan perustelujen tai myöhemmin mahdollisesti valmisteltavien käytännösääntöjen varaan. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa esitettyä 4 momenttia täydennettäväksi säännöksellä, jonka mukaan "päävastuullinen rekisterinpitäjä myöntää viranomaisen esityksestä henkilölle käyttöoikeuden niihin osarekistereihin ja osarekistereiden tietoryhmiin tai tietokenttiin, joiden päävastuullinen rekisterinpitäjä katsoo olevan tarpeen kyseisen viranomaisen ulkomaalais- ja kansalaisuusasioita koskevien lakisääteisten tehtävien hoitamista varten".

Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että ulkomaalaisrekisterin ja sen käyttöä ohjaavan tietojärjestelmän suunnittelussa kiinnitetään riittävästi huomiota rekisterin käytön seurantaan, tietojärjestelmän ominaisuuksiin ja muihin tietoturvan vaatimuksiin.

5 §. Rekisterin henkilöllinen ulottuvuus. Lain 5 §:n 3 momenttiin esitetään lisättäväksi säännös, jonka perusteella ulkomaalaisrekisteriin voidaan tallettaa tietoja pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenten ja Suomessa olevien vastaanottajien lisäksi hänen kanssaan samassa taloudessa asuvista henkilöistä silloin, kun se on asian ratkaisemisen kannalta tarpeen.

Ulkomaalais- ja kansalaisuusasioita käsitellessä on tarve selvittää asianosaisen perheenjäseniä ja hänen tosiasiallista perhe-elämäänsä. Perheenjäsen merkitään ulkomaalaisrekisteriin usein hakijan oman ilmoituksen perusteella. Rekisteröimisvaiheessa ei käytännössä aina ole mahdollista selvittää, pitääkö hakijan ilmoittama tieto paikkansa ja täyttääkö hakijan perheenjäsenekseen ilmoittama henkilö ulkomaalaisrekisteristä annetun lain, kansalaisuuslain tai ulkomaalaislain perheenjäsenen määritelmän. Lisäk-

si perheenjäsenen määritelmät poikkeavat joiltain osin toisistaan, minkä taustalla ovat erilaiset asiaan liittyvät seikat, muun muassa Euroopan unionin lainsäädäntö.

Esimerkiksi jos oleskeluluvan hakija vetoaa avoliittoon (yhdessä asuminen) ja esittää tätä koskevan hakemuksen, jossa hän ilmoittaa perheenjäsenenä avopuolison tai asuinkumppanin, hakemustieto on tarpeen tallettaa rekisterijärjestelmään. Avopuoliso katsotaan perheenjäseneksi vain tietyin ulkomaalaislain mukaisin perustein. Samassa taloudessa ulkomailla oleva henkilö voi olla esimerkiksi pakolaisen muu omainen, joksi luetaan esimerkiksi isovanhempi. Hakemuksen perusteena voi olla perheside tällaiseen henkilöön, joka ei ole ulkomaalaislaissa tarkoitettu niin sanottu ydinperheen jäsen. Tällainen tieto on tarpeen voida tallentaa rekisteriin asian käsittelyä varten.

Saadun selvityksen mukaan perhe-elämän viettämisestä koskevassa selvittämisessä verrataan hakijan ilmoittamia tietoja tosiasiallisiin olosuhteisiin sekä viranomaistietoon. Asumisjärjestelyillä on merkitystä tältä kannalta. Suomessa asumisen osalta tiedot samassa taloudessa asuvista henkilöistä saataisiin väestötietojärjestelmään tehtävillä osoitehauilla.

Samassa taloudessa asuvia henkilöitä koskevien tietojen tallettamista sääntelee 7 §:n 2 momentin tarpeellisuusvaatimus sekä mainitun momentin 3 kohdan rajoitus, jonka mukaan näistä henkilöistä voitaisiin ulkomaalaisrekisteriin tallettaa vain henkilö- ja yhteystiedot. Tietojen poistamista ulkomaalaisrekisteristä sääntelee lain 9 §.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää huomiota esimerkiksi opiskelijoiden yhteisasumiseen, alivuokrasuhdeperusteiseen asumiseen tai muihin vastaaviin järjestelyihin. Lähtökohtana tulee olla, ettei ulkopuolisten henkilöiden tietoja tallenneta rekisteriin. Lisäksi valiokunta tähdentää, että henkilötietolain 29 §:n mukaan rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä muun muassa poistettava rekisterissä oleva, käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeeton henkilö-tieto. Rekisterinpitäjän on myös estettävä tällaisen tiedon leviäminen, jos tieto voi vaarantaa re-

kisteröidyn yksityisyyden suojaa tai hänen oikeuksiaan.

7 §. Talletettavat tiedot. Pykälän 1 momenttiin esitetään muun muassa lisättäväksi ulkomaalaisrekisteriin talletettavana tietona henkilöä koskevien tunnistetietojen luetteloon valokuvan lisäksi muut ulkomaalaislain 131 §:ssä tarkoitetut henkilötuntemerkit, joita ovat sormenjälki ja muut henkilötuntemerkit. Muilla henkilötuntemerkeillä tarkoitetaan pakkokeinolinain (450/1987) 6 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tuntemerkitietoja, joita ovat esimerkiksi hiusten väri, syntymämerkit, arvet, silmien väri, pituus ja paino.

Ulkomaalaisen henkilötuntemerkit ottaa poliisi tai rajatarkastusviranomaisen ulkomaalaislain perusteella. Voimassa olevan ulkomaalaislain 131 §:n 2 momentin mukaan nämä tiedot tallennetaan poliisin ylläpitämään rekisteriin, jossa ne on pidettävä erillään rikoksesta epäiltyjen henkilötuntemerkeistä. Tiedot poistetaan noudattaen, mitä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 9 §:ssä säädetään.

UMA:n määrittelyjen yhteydessä on tunnistettu tarve mahdollisuuteen edellä mainittujen tietojen tallettamiseen myös ulkomaalaisrekisteriin, jonka käyttötarkoitukseen tiedot liittyvät.

Laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003) säädetään ulkomaalaisten tunnistamistietojen rekisteröinnistä ja tietojen poistamisesta. Saadun selvityksen mukaan henkilötietojen poistamiseen liittyvissä säännöksissä on ilmennyt tarkistamistarpeita. Lisäksi on tarpeen vielä selvittää, onko UMA-määrittelyissä tarkoitetuissa henkilötuntemerkeissä kysymys ulkomaalaislain 131 §:ssä tarkoitetuista vai muista henkilötuntemerkeistä. Näistä syistä valiokunta pitää aiheellisena, että 7 §:n 1 momenttiin esitetty lisäys muista ulkomaalaislain 131 §:ssä tarkoitetuista henkilötuntemerkeistä tässä vaiheessa poistetaan.

Parhaillaan on käynnissä työryhmätyö henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamiseksi. Työryhmän tehtävänä on tarkistaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ottaen huomioon kansalli-

sessä soveltamisessa ilmitulleet epäkohdat, lain voimaantulon jälkeen tapahtuneet lainsäädäntömuutokset sekä kansainvälinen kehitys. Työryhmän toimikausi kestää 30.6.2007 saakka. Saadun tiedon mukaan asiaa koskeva lakiesitys on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi ensi syysistuntokaudella.

Valiokunta katsoo, että sen edellä toteamat tarkistustarpeet voidaan selvittää mainitun työryhmätyön yhteydessä ja tarvittaessa tehdä niitä koskevat ehdotukset erillisenäkin esityksenä. Samalla on tarpeen muutoinkin käydä vielä läpi ulkomaalaisasioista vastaavien ja tietosuojaviranomaisten kanssa ulkomaalaislain perusteella otettujen ulkomaalaisia koskevien tietojen tallentamiseen ja säilyttämiseen liittyvät menettelyt.

Lakiehdotuksen 7 §:n 1 momenttiin esitetään lisättäväksi rekisteriin talletettavaksi tiedoksi myös muun muassa ulkomaalainen henkilötunniste, joka yksityiskohtaisten perustelujen mukaan olisi lähinnä suomalaisen henkilötunnuksen rinnastettava ulkomainen henkilönumero tai muu vastaava tunniste. Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen väestötietolain muutoksen (957/2005) perusteella väestötietojärjestelmään on voitu rekisteröidä ulkomaan viranomaisen antama henkilönumero. Selvityksen mukaan myös valmisteilla olevan väestötietolain kokonaisuudistuksen yhteydessä käytetään ilmaisua ulkomainen henkilönumero. Sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi valiokunta ehdottaa, että 7 §:n 1 momentissa ilmaisu "ulkomaisen henkilötunnuksen" korvataan ilmaisulla "ulkomaisen henkilönumeron tai muun ulkomaisen henkilön yksilöimiseksi annetun tunnuksen".

8 §. Ulkopuoliset tietolähteet. Pykälän 1 momentin 5 kohdassa esitetään säädettäväksi muun muassa rekisterinpitäjän oikeudesta saada tietoja väestötietojärjestelmän merkintöjen perusteella olevista asiakirjoista. Valiokunta pitää esitystä hallituksen esityksessä mainituista syistä perusteltuna.

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä on tullut esiin myös kysymys avioliiton esteiden tutkinnan perusteena olevien asiakirjojen tietojensa-

tioikeudesta. Valiokunta katsoo, että asiaa ei ole sen laatu ja laajuus huomioon ottaen mahdollista selvittää tämän esityksen käsittelyn yhteydessä, vaan kysymystä on tarpeen tarkastella erikseen yhteistyössä avioliiton esteiden tutkinnasta vastaavien viranomaisten — maistraatit, evankelisluterilaiset seurakunnat ja ortodoksiset seurakunnat — kanssa, esimerkiksi väestötietojärjestelmän uudistustyön yhteydessä.

2. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

10 a §. Sähköinen asiointi. Ulkomaalaislain 8 §:n 1 momentissa säädetyn peruseräperiaatteen mukaan ulkomaalaislaissa tarkoitettu hallintoasia on pantava vireille henkilökohtaisesti. Ulkomaalaislakiin esitetyn uuden 10 a §:n perusteella voidaan järjestää mahdollisuus sähköisen asiointiin käyttöön ottamiseen. Sähköiseen asiointiin sovelletaan sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Järjestettäessä mahdollisuus hallintoasian sähköiseen vireillepanoon tulee varmistua siitä, että hakija voidaan luotettavasti tunnistaa.

Esitetyn pykälän 2 momentin mukaan, jos hakemus on jätetty sähköisesti, käsittelymaksu on suoritettava ennen kuin hakemuksen käsittely aloitetaan.

Oleskelulupa-asioissa käytäntönä on, että maksu peritään hakemusta jätettäessä etukäteen. Ulkomaalaisviraston suoritteiden maksullisuudesta annetun sisäasiainministeriön asetuksen (1164/2006) mukaan maksu hakemuksen käsittelystä peritään hakemusta jätettäessä etukäteen ja maksun perimisestä tehdään merkintä ulkomaalaisrekisteriin. Jos maksua ei saada perittyä hakemusta jätettäessä, perintä pyritään tekemään viimeistään lupaa luovutettaessa. Ulkomaalaislain mukaisissa hakemusasioissa sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992) ja valtion maksuperusteasetusta (211/1992).

Valiokunta korostaa, että ulkomaalaislaissa ei oleskelulupien osalta säädetä — ei voimassa olevan lain eikä nyt käsiteltävänä olevan esityksen mukaan — että oleskelulupahakemuksesta perittävä maksu olisi hakemuksen vireille tulon edellytys.

Vertailun vuoksi hallintovaliokunta toteaa, että kansalaisuuslain (359/2003) 44 §:ssä säädetään kansalaisuuslaissa tarkoitettujen hakemusten ja ilmoitusten vireillepanosta. Pykälän 1 momentin mukaan hakemus ja ilmoitus jätetään henkilökohtaisesti. Pykälän 3 momentin mukaan hakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn jatkaminen henkilöllisyyden tarkastamisen jälkeen edellyttää Ulkomaalaisviraston käsittelymaksun suorittamista. Perustuslakivaliokunta ei asiaa koskevassa mietinnössään (PeVM 8/2002 vp — HE 235/2002 vp) pitänyt asianmukaisena hallituksen esitykseen sisällynyttä säännöstä, jonka mukaan käsittelymaksun suorittaminen olisi ollut hakemuksen ja ilmoituksen vireille tulon edellytys, vaan perustuslakivaliokunta piti oikeasuhtaisempaan vaatia käsittelymaksun suorittamista käsittelyn jatkamisen edellytyksenä, kun hakijan ja muiden mahdollisten henkilöiden henkilöllisyys on tarkastettu. Samassa yhteydessä perustuslakivaliokunta lisäsi kansalaislain 61 §:ään uuden 2 momentin, jonka mukaan kansalaisuusilmoitus voidaan lähettää edustustoon myös postitse. Tällöin ilmoituksen vireille tulon edellytyksenä on, että 44 §:n 3 momentissa tarkoitettu käsittelymaksu on suoritettu.

Ulkomaalaislain 22 §:n mukaan viisumihakemuksen vireille tulo edellyttää hakemuksen jättämisen lisäksi sitä, että viisumihakemuksen käsittelymaksu on suoritettu hakemusta jätettäessä tai edustuston määräämälle pankkitilille.

Valiokunta puoltaa 2. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

3. Laki kansalaisuuslain muuttamisesta

44 §. Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepano. Viitaten edellä 2. lakiehdotuksen 10 a §:n yhteydessä todettuun valiokunta tähdentää, ettei kansalaisuuslain 44 §:n 5 momenttiin esitetyllä sähköiseen asiointiin liittyvällä käsittelymaksun suorittamisella ole merkitystä asian vireille tulon kannalta.

Valiokunta puoltaa 3. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

4.—6. lakiehdotus

Valiokunta puoltaa 4.—6. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 2.—6. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

1.

Laki

ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaisrekisteristä 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun lain (1270/1997) 5 §:n 3 momentti, 7 §, 8 §:n 1 momentin 1, 5, 8 ja 9 kohta sekä 10 §:n 1 momentin 6 ja 10 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 7 § laeissa 419/2006 ja 674/2006 sekä 8 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohta sekä 10 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 305/2004, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 305/2004 ja 674/2006, uusi 4 momentti, 8 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 305/2004 ja laissa 1159/2006, uusi 10—14 kohta ja 10 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 305/2004 ja 620/2006, siitä mainitulla lailla 305/2004 kumotun 8 kohdan tilalle uusi 8 kohta sekä momenttiin uusi 11 kohta seuraavasti:

3 §

Rekisterinpitäjät

— — — — —
Rekisteriä pitävien ja käyttävien viranomaisten palveluksessa olevat ovat oikeutettuja näkemään ja käsittelemään teknisen käyttöyhteyden avulla ulkomaalaisrekisteriin talletettuja tietoja ainoastaan rekisterin 2 §:ssä säädettyyn tarkoitukseen liittyvien toimivaltuuksiensa rajoissa. *Päävastuullinen rekisterinpitäjä myöntää viranomaisen esityksestä henkilölle käyttöoikeuden niihin osarekistereihin ja osarekistereiden tietoryhmiin tai tietokenttiin, joiden päävastuullinen rekisterinpitäjä katsoo olevan tarpeen kyseisen viranomaisen ulkomaalais- ja kansalaisuusasioita koskevien lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.*

5 §

(Kuten HE)

7 §

Talletettavat tiedot

Ulkomaalaisrekisteriin saa, siltä osin kuin on tarpeen, tallettaa 5 tai 6 §:ssä tarkoitettujen henkilön tunnistetietoina asia- tai asiakasnumeron, nimet, valokuvan (*poist.*), nimikirjoitusnäytteen, DNA-testin ja sormenjälkien vertailun lausunnon, sukupuolen, syntymäajan, -paikan ja -maan, henkilötunnuksen ja *ulkomaisen henkilönumeron tai muun ulkomaisen henkilön yksilömiseksi annetun tunnuksen*, kansalaisuus- ja kansallisuustiedot, ammatti-, koulutus- ja kielitaitotiedot, tiedot siviilisäädystä ja perhesuhteista, kotikunnan, osoite- ja muut yhteystiedot sekä tiedot matkustusasiakirjoista ja ulkomaalaislain

HaVM 37/2006 vp — HE 156/2006 vp

96 §:n mukaisesta hakemusasian vireilläoloa
osoittavasta kortista.
(2 mom. kuten HE)

8 ja 10 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Kari Kärkkäinen /kd
jäs.	Janina Andersson /vihr	Heli Paasio /sd
	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Mauri Salo /kesk
	Nils-Anders Granvik /r	Satu Taiveaho /sd
	Lasse Hautala /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Hannu Hoskonen /kesk	Ahti Vielma /kok.
	Esko Kurvinen /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.